

Avalik koosolek palestiinlaste toetuseks

Ḥamāsi võitlejad korraldasid 7. oktoobril 2023 üllatusrünnaku Iisraeli vastu: tulistasid Iisraeli tuhandeid rakette, tungisid Iisraeli territooriumile, korraldasid asulates veresauna (Iisraeli andmetel tapeti 1139 inimest ja üle 5400 inimese sai vigastada), kasutasid naistevastast vägivalda ning võtsid pantvange. Seejärel alustas Iisrael Palestiina kontrollitaval Gaza sektori alal sõjalist operatsiooni Ḥamāsi võitlejate vastu. ÜRO Humanitaarasjade Koordinatsioonibüroo kogutud andmetel oli 17. juuli 2024. a seisuga Iisraeli vastutegevuse tõttu hukunu 38 794 palestiinlast, ligikaudu 1,9 miljonit elanikku sunnitud oma kodust lahkuma ning ligikaudu 500 000 inimest ähvardas nälg.

Oskar esitas 22. juulil 2024 Politsei- ja Piirivalveameti Lõuna prefektuurile (PPA) teate, korraldamaks 29. juulil 2024 kell 10.00 kuni 12.00 avalik koosolek Tartu Raekoja platsil. Koosoleku eesmärk oli toetada palestiinlaste õigust elule, humanitaarabile ja tulevikule. Samuti sooviti nõuda Iisraeliga diplomaatiliste sidemete katkestamist.

Kuna 5. novembril 2023 Tallinnas toimunud avalikul koosolekul kasutati plakateid (nt „Palestiina olgu vaba jõest mereni“), mida võis mõista vägivaldasele ohutamisele, siis palus PPA Oskaril saata koosolekul kasutatavate plakatite sõnumid. Oskar vastas 25. juuli 2024. a kirjas PPA-le, et kuna üritus on avalik, ei ole talle teada, kes kohale ilmuvad ja milliseid sõnumeid kohale tulnud inimesed võivad koosolekul edastada, kuid kindlasti esitatakse järgmised sõnumid: 1) Muhu saare suurusel alal elab 2,2 miljonit inimest, keda pommitab tuumariik; 2) lõpp tsiviilisikute hukkamisele; 3) Palestiina vabaks; 4) Iisrael takistab 2,2 miljoni inimese ligipääsu veele, elektrile ja arstiabile; 5) Nakba 1948, Nakba 1967 ja Nakba 2023; 6) Iisraeliga tuleb diplomaatilised sidemed katkestada.

PPA keelas 26. juuli 2024. a kirjaga soovitud koosoleku korraldamise 29. juulil 2024 Tartu Raekoja platsil. PPA tugines korrakaitseaduse (KorS) § 62 p-le 3, mille kohaselt on keelatud korraldada koosolekut, mis ohutab vihkamist ja vägivalda. PPA põhjendas oma otsust sellega, et Tallinnas 5. novembril 2023 toimunud avalikul koosolekul kasutati plakatit („Palestiina olgu vaba jõest mereni“), millega juba korra on ohutatud vihkamist ja vägivalda. Ka soovitud koosolekul võidakse kasutada selliseid plakateid, millega võidakse õigustada ja ohutada vägivalda ja agressiooni. PPA lisab, et Oskar on oma 25. juuli 2024. a kirjas omaks võtnud asjaolu, et ta ei tea, kes koosolekust osa võtavad ja milliseid sõnumeid edastavad. PPA keelas koosoleku korraldamise KorS § 72 lg 1 p 2 alusel, sest oli alust arvata, et koosoleku pidamine tekitanuks kõrgendatud vahetu ohu teiste inimeste elule ja tervisele ning seda polnud võimalik teiste abinõudega tõrjuda.

Oskar polnud nõus sellega, et PPA keelas 26. juuli 2024. a kirjaga 29. juulil 2024 toimuma pidanud koosoleku, ja esitas halduskohtule kaebuse. Oskari hinnangul on PPA 26. juuli 2024. a kirjas kajastatud keeld õigusvastane. Oskar märgib kirjas, et tema kui Eesti Vabariigi kodanik peab saama korraldada koosolekut ja seeläbi oma meelt avaldada ka siis, kui selle sisu riigivõimule ei meeldi. Tema hinnangul on avalik koosolek ja selle kaudu meelevaldamine demokraatliku ja vaba ühiskonna üheks alustalaks. Oskari eesmärgiks oli korraldada avalik koosolek selleks, et toetada palestiinlaste õigust elule, humanitaarabile ja tulevikule. Samuti soovis Oskar, et laiemalt leviks idee, et Eesti riik lõpetaks diplomaatilised suhted Iisraeliga. Ühegi plakati sõnum, mis PPA-le kontrollimiseks esitati, ei ohutanud vägivalda ja vihkamist. Oskar ei ole hiromant ega suuda ette näha seda, kes millise sisuga plakatiga otsustanuks koosolekuga ühineda. PPA pole esitanud selliseid asjaolusid, millest saaks järeldada, et

koosolekuga oleks õhutatud Eesti ühiskonnas vihkamist ja vägivalda. Ühtegi asjaolu, millest järelduks kõrgendatud ohu esinemine, pole tuvastatud.

PPA Oskari kaebuses toodud väidetega ei nõustu ja palub jätta kaebuse rahuldamata. PPA oli kohustatud tagama, et avalik koosolek peetakse õiguspäraselt ja kõigi turvalisust tagades. PPA-l puudus kindlus, et Oskar kui avaliku koosoleku korraldaja oli piisavalt läbi mõelnud koosoleku turvalisusega seotud olulised asjaolud, näiteks, et Tartu on ülikoolilinn, kus on erinevast rahvusest ja usutunnistusega inimesi. PPA võttis arvesse ka seda, et pärast 7. oktoobri 2023. a terrorirünnakut Iisraelile, on Iisraeli-Palestiina konflikt jätkuvalt pingestunud. Sellega on kaasnenud üle maailma meeleavaldused ning kõik need pole kulgenud rahumeelselt. Seejuures kasutati Tallinna avalikul koosolekul plakati, mis sisaldas vägivalda ja vihkamist õhutavaid sõnumeid. Need sõnumid pingestavad ühiskonna erinevate liikmete vahelisi suhteid ja võivad kaasa tuua rünnakuid inimeste vastu. Turvalisus, sh inimeste elu ja tervis on alati kaalukam kui Oskari õigus avaldada meelt, eriti veel olukorras, kus konflikti algatasid Hamāsi võitlejad.

Oled halduskohtu kohtunik ja Sinu ülesanne on lahendada Oskari ja PPA vaheline vaidlus. Millise otsuse peaks kohus tegema?

Kaasuse lahendamisel tugine eeskätt Eesti Vabariigi põhiseadusele.

Abistavad küsimused

1. Millisesse Oskari põhiõigusesse ja -vabadusse PPA 26. juuli 2024. a kirjaga sekkus, kui keelas tal korraldada soovitud koosolekut?
2. Milliseid avalikke huve soovis PPA kaitsta, kui keelas Oskaril avaliku koosoleku korraldamise soovitud ajal ja kohas?
3. Kas koosoleku keelamise asemel oleks võinud kasutada Oskari õigustesse vähem sekkuvaid abinõusid?
4. Milline tähtsus on demokraatlikus vabas ühiskonnas ühelt poolt avalikul koosolekul ning teiselt poolt vajadusel tõrjuda võimalikku ohtu teiste inimeste elule ja turvalisusele? Kuidas leida aktsepteeritav tasakaal?